

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

«Адал азамат» бағдарламасының мақсаты және оны мектепке дейінгі білім беру үдерісінде жүзеге асыру жолдарыЖАРИЯЛАНДЫ
23.12.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/186076/>**Абилова Бибигуль Дилмаганбетовна**

Лауазымы: тәрбиеші

Атырау облысы, Жылыой ауданы

КМҚК «Әсем». бөбекжай-бақшасы

КІРІСПЕ

Қазіргі қазақстандық қоғамда тұлғаның рухани-адамгершілік дамуын қамтамасыз ету, жас ұрпақты адалдыққа, жауапкершілікке және отансүйгіштікке тәрбиелеу мемлекеттік маңызы бар міндеттердің бірі болып табылады. Осы бағытта жүзеге асырылып жатқан «Адал азамат» бағдарламасы қоғамда әділдікке, еңбекқорлыққа, заңға құрметпен қарауға негізделген құндылықтарды қалыптастыруды көздейді. Бағдарламаның негізгі идеясы – жеке тұлғаның ішкі мәдениетін, азаматтық жауапкершілігін және адамгершілік ұстанымдарын дамыту арқылы қоғамның тұрақты дамуына үлес қосу.

Мектепке дейінгі кезең – баланың мінез-құлқы, моральдық түсініктері мен құндылық бағдарлары қалыптасатын ең маңызды даму сатысы. Осы кезеңде берілген тәрбие баланың болашақ тұлғалық бейнесін айқындайды. Сондықтан «Адал азамат» бағдарламасының мақсаттарын мектепке дейінгі білім беру үдерісіне енгізу баланың адалдық, әділдік, еңбекқорлық сияқты қасиеттерін ерте жастан қалыптастыруға мүмкіндік береді. Бұл мәселені ғылыми-педагогикалық тұрғыдан негіздеу өзекті болып табылады.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

«Адал азамат» бағдарламасының басты мақсаты – қоғамда адал, жауапты, заңға құрметпен қарайтын, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды бойына сіңірген

тұлға тәрбиелеу. Бағдарлама мазмұны адалдық, әділдік, еңбексүйгіштік, тәртіптілік, отансүйгіштік сияқты негізгі құндылықтарға негізделген. Бұл құндылықтар мектепке дейінгі жаста баланың күнделікті өмір тәжірибесі арқылы біртіндеп қалыптасады.

Мектепке дейінгі білім беру үдерісінде «Адал азамат» бағдарламасын жүзеге асырудың негізгі бағыттарының бірі – адамгершілік тәрбиені жүйелі ұйымдастыру. Балабақшада адалдық пен әділдік ұғымдары баланың жас ерекшелігіне сай қарапайым мысалдар арқылы түсіндіріледі. Мысалы, шындықты айту, өз ойын ашық жеткізу, өзгенің еңбегін құрметтеу сияқты әрекеттер баланың күнделікті іс-әрекетінде бекітіледі. Бұл тәсіл адалдықты баланың мінез-құлқының табиғи бөлігіне айналдыруға мүмкіндік береді.

Бағдарламаны жүзеге асырудың тиімді жолдарының бірі – халық ауыз әдебиеті мен ұлттық құндылықтарды пайдалану. Қазақ халқының мақал-мәтелдері, ертегілері мен аңыздарында адалдық пен әділдік жоғары моральдық құндылық ретінде көрсетіледі. Балабақшада ертегі оқу, сахналау және талқылау арқылы бала адал кейіпкерлердің жағымды бейнесін қабылдап, олардың мінез-құлқына еліктейді. Бұл тәсіл баланың эмоциялық қабылдауына негізделген тәрбиелік әсерді күшейтеді.

Ұлттық ойындар да «Адал азамат» бағдарламасының мазмұнын жүзеге асыруда маңызды құрал болып табылады. Ойын барысында бала ережені сақтау, әділ ойнау, жеңісті немесе жеңілісті адал қабылдау дағдыларын меңгереді. Бұл әрекеттер баланың әлеуметтік мінез-құлқын қалыптастырып, әділдік пен жауапкершілік сезімін дамытады. Ұжымдық ойындарда өзара сыйластық пен ынтымақтастыққа тәрбиелеу бағдарламаның негізгі идеяларымен толық сәйкес келеді.

Бағдарламаны іске асыруда тәрбиешінің кәсіби және адамгершілік үлгісі шешуші рөл атқарады. Тәрбиеші баламен қарым-қатынаста әділ, шыншыл және жауапты болған жағдайда ғана тәрбиелік ықпал нәтижелі болады. Балалар ересектердің мінез-құлқын бақылау арқылы үйренетіндіктен, тәрбиешінің жеке үлгісі «Адал азамат» қағидаларын іс жүзінде көрсетуге мүмкіндік береді.

«Адал азамат» бағдарламасын мектепке дейінгі білім беру үдерісінде жүзеге асырудың тағы бір маңызды жолы – отбасы мен балабақша арасындағы ынтымақтастық. Үйде және балабақшада қойылатын тәрбиелік талаптардың бірізділігі баланың адалдыққа қатысты түсініктерін нығайтады. Ата-аналармен бірлескен іс-шаралар, кеңестер және әңгімелер бағдарламаның мазмұнын отбасы тәрбиесінде де жалғастыруға жағдай жасайды.

Практикалық тұрғыдан алғанда, бағдарлама аясында тәрбиеленген балалар өз әрекетіне жауапты, тәртіпті және шыншыл болуға ұмтылады. Бұл қасиеттер баланың мектепке психологиялық және әлеуметтік тұрғыдан дайын болуына ықпал етеді. Сонымен қатар, адалдыққа негізделген тәрбие баланың болашақта қоғамда белсенді әрі жауапты азамат болып қалыптасуына негіз қалайды.

ҚОРЫТЫНДЫ

Қорытындылай келе, «Адал азамат» бағдарламасының мақсаты – адалдық пен жауапкершілікке негізделген тұлға тәрбиелеу, ал оны мектепке дейінгі білім беру үдерісінде жүзеге асыру баланың адамгершілік дамуын қамтамасыз етудің тиімді жолы болып табылады. Бағдарламаны балабақша тәжірибесіне енгізу баланың мінез-құлқында адалдық, әділдік және еңбекқорлық сияқты қасиеттерді ерте жастан қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Ұлттық құндылықтарға сүйенген жүйелі тәрбие, тәрбиешінің жеке үлгісі және отбасы мен балабақшаның ынтымақтастығы «Адал азамат» бағдарламасының нәтижелілігін арттырады. Сондықтан бұл бағдарламаны мектепке дейінгі білім беру жүйесінде кешенді түрде жүзеге асыру болашақта саналы, әділ және жауапты азамат тәрбиелеудің берік негізі болып табылады.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. Жұмабаева Ә., Қожахметова К. Мектепке дейінгі педагогика. – Алматы: «Мектеп», 2019.
2. Омарова Б. Адамгершілік тәрбиенің негіздері. – Алматы: «Атамұра», 2018.
3. Нұрғалиева Г.Қ. Балабақшадағы адамгершілік тәрбие әдістемесі. – Алматы: «Білім», 2017.
4. Құлманова Р. Мектепке дейінгі ұйымдағы тәрбиелік жұмыс. – Алматы: «Рауан», 2019.
5. Сағындықова А.Т. Ұлттық құндылықтарға негізделген тәрбие технологиялары. – Алматы: «Өрлеу», 2020.
6. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту» журналы. Ғылыми-әдістемелік басылым, №3, 2021.
7. «Балабақша әлемі» журналы. Республикалық ғылыми-практикалық журнал, №2, 2020.
8. Әлімқұлов Т. Қазақ халық педагогикасы және тәрбие. – Алматы: «Қазақ университеті», 2016.

КМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.